

8 YhYi fcdY]g_Y'UfVY]Xga]^»cf[UbYh'

t fgfUddcfhZcf`&\$%\$`
GUa a YbXfU[`

Safety and health at work is everyone's concern. It's good for you. It's good for business.

Sentrale aktiviteter i 2010

I et fortsatt vanskelig økonomisk klima fortsetter Det europeiske arbeidsmiljøorganet (EU-OSHA) sitt arbeid for å holde europeiske arbeidstakere trygge.

Blant høydepunktene i året som gikk var lanseringen av Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen om sikkert vedlikehold, publiseringen av resultatene av den europeiske bedriftsundersøkelsen om nye og framvoksende risikoer (ESENER) og pilottestingen av OiRA-verktøyet (Online Interactive Risk Assessment).

INNSAMLING OG ANALYSERING AV INFORMASJON

Det europeiske risikoobservatoriet

Framsynsprosjektet handler om å forutse nye og framvoksende risikoer og presentere en rekke mulige scenarier for beslutningstakerne for å hjelpe dem å treffe hensiktsmessige tiltak. Den første [framsynsstudien](#)

tar for seg mulige risikoer forbundet med nye teknologier på "grønne arbeidsplasser" som er utviklet for å beskytte miljøet. En [rapport som identifiserer sentrale endringskrefter](#) på dette området ble utarbeidet i 2010 og vil bli publisert i 2011.

EU-OSHA har publisert en gjennomgang av metoder som brukes i Europa for å estimere arbeidsrelaterte ulykker og yrkessykdom hos selvstendig næringsdrivende ([A review of methods used across Europe to estimate work-related accidents and illnesses among the self-employed](#)). Organet har også gått gjennom litteratur som ser på hvordan risiko forbundet med nanomaterialer på arbeidsplassen oppfattes

og kommuniseres. I tillegg har man publisert en [e-fakta-artikkel om risikovurdering av biologiske agenser](#).

Det pågående prosjektet **"HMS i tall"** tar sikte på å skape et kunnskapsgrunnlag som beslutningstakere kan bruke for å forebygge arbeidsulykker og yrkessykdom, basert på statistikk og andre data fra nasjonale og europeiske kilder. Det skal beskrive viktige problemstillinger og trender på HMS-området, og hvordan situasjonen er for utvalgte arbeidstakergrupper og sektorer. Som del av **HMS i tall**-prosjektet publiserte EU-OSHA i 2010 rapporten [A statistical picture of Maintenance and Occupational Safety and Health](#). Den kom i anledning Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen om sikkert vedlikehold. Videre kom prosjektrapporten ([OSH in figures: Work-related musculoskeletal disorders in the EU](#)), om arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager. Et utkast til en rapport om kvinners HMS-situasjon på arbeidsplassen ble ferdigstilt, og det ble utarbeidet rapporter om transportsektoren for publisering i 2011. Organet begynte også arbeid på et prosjekt som skal bedre forståelsen av hvilken belastning arbeidsrelatert sykdom og skade utgjør, og av de langsiktige helsekonsekvensene av arbeid.

De første funnene fra [Den europeiske bedriftsundersøkelsen om nye og framvoksende risikoer](#) (ESENER), et av EU-OSHAs flaggskipprosjekter, ble publisert i juni 2010. Det skjedde i Barcelona, på en konferanse arrangert av det spanske EU-formannskapet i forbindelse med midtveiseevalueringen av fellesskapsstrategien for helse og sikkerhet på arbeidsplassen (2007–12). Ved å stille ledere og HMS-representanter for de ansatte spørsmål om hvordan de håndterer helse- og sikkerhetsrisikoer, med særlig fokus på psykososiale risikoer som arbeidsrelatert stress, vold og trakassering, skal ESENER tegne et bilde av dagens situasjon på Europas arbeidsplasser. I tillegg til en [rapport](#) der de første resultatene ble publisert, er et [sammendrag](#) blitt oversatt til språkene i alle land som omfattes av undersøkelsen. Et flerspråklig kartleggingsverktøy er lagt ut på EU-OSHAs nettsted, hvor besøkende kan se resultatene for enkeltspørsmål etter land, sektor og foretaksstørrelse. ESENER-undersøkelsen involverte over 36 000 intervjuer med ledere og arbeidstakere i 31 land. Det fokuseres nå på arbeidet med å utvinne ytterligere data fra denne rikholdige kilden, og på å bruke informasjonen fra ESENER. Resultatene fra undersøkelsen er gjort fritt tilgjengelig av EU-OSHA slik at forskere, partene i arbeidslivet og andre interessenter kan se nærmere på hva resultatene betyr i nasjonal sammenheng.

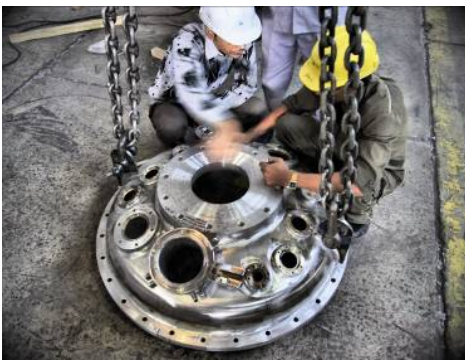

Etter fire års arbeid ble den siste konferansen i det http://www.baua.de/nn_21476/en/About-BAuA/NEWOSHERA.html?_nnn=true nye OSH ERA-prosjektet avholdt i Berlin i februar 2010. I løpet av disse årene har konsortiet gjort opp status for arbeidsmiljøforskningen i EU, identifisert hull som må fylles når det gjelder forskning på nye og framvoksende risikoer som arbeidstakere i EU står overfor, og utlyst en samordnet forslagsinnbydelse som blant annet omfatter forskningsprosjekter om psykososiale risikoer på arbeidsplassen.

Det europeiske risikoobservatoriet (ERO) har også ferdigstilt en rapport om [vold og trakassering på arbeidsplassen](#), et problem som berører mellom 5 og 20 % av europeiske arbeidstakere. Rapporten fokuserer på mulige tiltak, og på forskjeller i kulturelle normer og oppfatninger som kan påvirke måten vold og trakassering defineres på.

Arbeidsmiljøinformasjon

Et rikholdig utvalg av materiale er utarbeidet og gjort tilgjengelig i forbindelse med [Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen om sikkert vedlikehold](#), blant annet en [kampanjeguide](#) og rapporten [Sikkert vedlikehold i praksis](#). Kampanjen om sikkert vedlikehold ble i 2010 nominert til Den europeiske prisen for god praksis. Arbeidet med den neste Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen, som skal gjennomføres i 2012–2013 rundt temaet *samarbeid om risikoforebygging*, er allerede i gang.

Et av de viktigste elementene i Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen 2008–09 om risikovurdering, var OiRA ([Online interactive Risk Assessment tool](#)), som har

gjort risikovurdering lettere for organisasjoner i Europa. Det skjer takket være et gratis, lett tilgjengelig og nettbasert verktøy som er tilpasset den enkelte organisasjons sektor. Dette er det første initiativet på EU-nivå som tar sikte på å oppmuntre mikrobedrifter og småbedrifter spesielt til å utføre risikovurderinger, på en måte som tar hensyn til særtrekkene ved hver enkelt bransje. En rekke pilotprosjekter er blitt igangsatt i 2010 for å vise hvordan OiRA kan utvikles for forskjellige sektorer i forskjellige land i Europa, og for å involvere organisasjoner av alle slag i den videre utviklingen av verktøyet. I tillegg til innsatsen fra EU og nasjonale myndigheter er engasjementet fra partene i arbeidslivet av særlig stor betydning. Verktøyet er nemlig utformet for å kunne utvikles i samarbeid med arbeidslivspartene i forskjellige sektorer både på EU-plan og nasjonalt plan. Det arbeides derfor for å markedsføre verktøyet overfor partene i arbeidslivet.

EU-OSHA har i løpet av 2010 arbeidet med fem rapporter om god praksis i **veitransportsektoren** som vil bli publisert og markedsført i 2011, sammen med en ny [seksjon på nettstedet](#). Rapportene omfatter en gjennomgang av HMS-programmer og -kampanjer rettet mot veitransportsektoren, case-studier av forebyggende tiltak innen gods- og passasjertransport, omtaler av tilgjengelig veiledningsmaterieell om god praksis for taxi-, motorsykelbud- og sykkelbudbransjen, og en oversikt over ulykker knyttet til veitransport. Det ble publisert en [e-fakta-artikkel om risikovurdering innen godstransport på vei](#) i 2010.

En rapport om økonomiske incentiver for bedre HMS ([Economic Incentives to improve Occupational Safety and Health](#)) ble utgitt i september 2010. Den gir en oppdatert oversikt over forskjellige lokkemidler som land i Europa bruker for å oppmuntre til god HMS-praksis. Eksempler på dette er lavere ulykkesforsikringspremier, skatte- eller avgiftslettelser, gunstige bankvilkår i form av f.eks. lavere rente, og statlige subsidier. Rapporten viser at incentivordninger er et kostnadseffektivt alternativ for myndigheter som ønsker å redusere forekomsten av arbeidsrelaterte ulykker og yrkessykdom.

[Helsefremmende arbeidsplasser](#) (Workplace Health Promotion – WHP) handler om alt det som gjøres av arbeidsgivere, arbeidstakere og samfunnet som helhet, med sikte på å oppnå bedre helse og velvære på arbeidsplassen. EU-OSHA har i 2010 publisert WHP-relatert informasjon blant annet i form av faktaark for [arbeidsgivere](#) og for [arbeidstakere](#). I tillegg er rapporter om helsefremmende arbeid blant unge arbeidstakere og om fremme av psykisk helse utarbeidet for publisering i 2011, og EU-OSHA har dessuten utviklet en rekke tegnefilmfigurer som skal brukes til å formidle WHP-budskapet på en humoristisk måte.

Det ble publisert en rapport og et faktaark om HMS i universitets- og høyskolesektoren ([Mainstreaming occupational safety and health into university education](#)) som gir eksempler på hvordan HMS kan inkluderes i studieprogrammer på universitetsnivå. EU-OSHA begynte også å samle inn eksempler på en helhetlig tilnærming ("whole-school approach") til undervisning om sikkerhet og risiko i skolen, der det undervises i grunnleggende HMS-prinsipper med sikte på å opprettholde et sikkert læringsmiljø ved elevenes egen skole.

EU-OSHA fortsatte i 2010 arbeidet med å gjøre [regelverksseksjonen på nettstedet](#) mer brukervennlig. EU-direktiver og -retningslinjer er ordnet etter emne, med innføringstekster til EUs regelverk og sammendrag av de enkelte rettsaktene, lenker til fulltekstversjonen av rettsaktene på alle EU-språk og lenker til nasjonal lovgivning som gjennomfører EU-direktivene.

Blant andre prosjekter kan nevnes en serie [case-studier av forebygging av muskel- og skjelettplager i landbruket](#), oppdatering av [seksjonen på nettstedet om særlige aspekter ved HMS som berører kvinner](#), og publisering av en [e-fakta-artikkel om håndtering av psykososiale risikoer for renholdsarbeidere](#) og [300 ofte stilte spørsmål om diverse HMS-temaer i en søkbar database](#).

KOMMUNIKASJON, KAMPANJER OG MARKEDSFØRING

Jukka Takala (EU-OSHAs direktør), Napo og EU-kommissær Andor under lanseringen av kampanjen.

En stor del av EU-OSHAs kommunikasjonsarbeid i 2010 var fokusert rundt markedsføringen av [Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen om sikkert vedlikehold](#). Den toårige kampanjen fortsetter i 2011 og har vakt rekordstort engasjement både i og utenfor EU. Startskuddet for kampanjen, som er verdens største i sitt slag, ble gitt [28. april, på Verdens arbeidsmiljødag](#).

EU-OSHA har støttet kampanjeaktiviteter på nasjonalt plan gjennom den såkalte ECAP-ordningen (European Campaign Assistance Package). Den sikrer at de nasjonale kontaktpunktene får tilgang til et bredt spekter av kampanjemateriell og tjenester som kan hjelpe dem å skape publisitet rundt kampanjen. Dette har blant annet omfattet 65 partnerskapsmøter og seminarer, 12 pressekonferanser, 11 andre arrangementer for journalister, 2 innringingsprogrammer på radio og pressemeldinger tilpasset hvert enkelt land. I løpet av kampanjens første år er det allerede rekruttert mer enn [40 offisielle kampanjepartnere](#). EU-OSHA har laget et innovativt, flerspråklig nettsted spesielt for kampanjen: <http://hw.osha.europa.eu>. Et sentralt element i kampanjen var Den europeiske arbeidsmiljøuken i oktober, da hundrevis av bevisstgjøringsaktiviteter ble arrangert over hele Europa.

Som en oppfølging av [fotokonkurransen i 2009](#) *Hva er ditt bilde av helse og sikkerhet på arbeidsplassen?* har EU-OSHA i 2010 stilt materiell til rådighet for nettverket av nasjonale kontaktpunkter slik at disse har kunnet organisere sine egne utstillinger.

Den andre [Et sikkert og godt arbeidsmiljø-filmprisen](#) for beste dokumentar om arbeidsrelaterte temaer ble utdelt under den 53. internasjonale dokumentar- og animasjonsfilmfestivalen i Leipzig, og gikk til *All That Glitters*, regissert av Tomáš Kudrna.

I 2010 produserte EU-OSHA 11 [pressemeldinger](#) og en rekke HMS-relaterte artikler. Medieovervåking viser at EU-OSHA ble nevnt i over 1500 presseoppslag. Det ble produsert tre videosnutter med Jukka Takala i anledning kampanjene om vedlikehold og risikovurdering og Verdens arbeidsmiljødag.

Viktige **arrangementer** i 2010 var blant annet Euromaintenance-konferansen i Verona, Interprotect-messen i Tsjekkia, et arrangement i Brugge i regi av Federation of European Ergonomics Societies, Bokmessen i Frankfurt og Expoprotection-messen i Paris. I tillegg deltok medlemmer av EU-OSHAs stab som foredragsholdere på nærmere 200 konferanser i og utenfor Europa.

Det var flere høydepunkter i samarbeidet med **EU-formannskapene**. På den ene side hadde man offentliggjøringen av resultatene fra ESENER-undersøkelsen sammen med det spanske formannskapet. Den kom i forbindelse med midtveisevurderingen av fellesskapsstrategien for helse og sikkerhet på arbeidsplassen (2007–12). På den annen side hadde man konferansen "Maintenance: Do It Safely" i Brussel i regi av det belgiske formannskapet, hvor kommissær László Andor og Joëlle Milquet, Belgias visestatsminister, deltok.

EU-OSHA er medlem av konsortiet som står bak den populære tegnefilmfiguren Napo. Man har begynt arbeidet er startet med et pilotprosjekt som skal utvikle en **Napo-verktøykasse for lærere** og et undervisningsopplegg som kan brukes av skoler over hele Europa. En DVD og et videoklipp, [Napo i Sikkerhet vedlikehold](#), ble lansert i forbindelse med Et sikkert og godt arbeidsmiljø-kampanjen, mens samlingen **Napo Compendium** inneholder alle de 12 Napo-filmene som er laget i perioden 1997–2010.

Det nye kommunikasjonspartnerskapet mellom EU-OSHA og **Enterprise Europe Network (EEN)** ga opphav til en rekke pilotprosjekter i 2010 knyttet til spredning av EU-OSHAs publikasjoner til EEN-partnere. EEN har mer enn 570 partnerorganisasjoner i 45 land og har levert tjenester til tre millioner små og mellomstore bedrifter siden 2007.

Nettstedet er blitt utvidet med nye temaseksjoner, seksjonen om Det europeiske risikoobservatoriet er blitt omarbeidet, og det er kommet til en ny seksjon for [nettverket av kontaktpunkter](#). For å tilpasse OiRA-verktøyet til EU-OSHAs behov er det blitt utviklet og produsert et testnettsted som gir utviklerne mulighet til å justere OiRA-verktøyet i tråd med sine behov. En evaluering tyder på at innsatsen med å fornye og forbedre kampanjenettstedet har vært vellykket. For å nå bredere ut med informasjonen har EU-OSHA også opprettet en [Twitter-konto](#).

EU-OSHA har i 2010 fortsatt satsingen på publikasjoner for å bidra til å formidle detaljert og tematisk HMS-informasjon til en rekke målgrupper i hele Europa. Ni nye rapporter og litteraturgjennomganger ble utgitt i løpet av året, i tillegg til elleve faktaark og markedsføringsmaterieill i forbindelse med kampanjen om sikkert vedlikehold.

UTVIKLING AV NETTVERKET

Samordning med de 29 andre EU-byråene var en av nøkkelaktivitetene i 2010. EU-OSHA har representert de ulike byråene i EU og talt på deres vegne i drøftinger med Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen i en tid der det foregår en debatt om byråenes framtidige plass i det europeiske institusjonelle landskapet.

Nettverket av nasjonale **kontaktpunkter**, som er EU-OSHAs viktigste nettverk for sikkerhets- og helseinformasjon, ble styrket i april 2010 da EØS/EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein og deres kontaktpunkter ble fullt involvert i EU-OSHAs aktiviteter. Sveits deltok i mange av EU-OSHAs aktiviteter, selv om landet står utenfor EØS-avtalen. EU-OSHA har også fortsatt arbeidet med å styrke og utvikle kontaktpunkter og nasjonale nettverk i søkerlandene og potensielle søkerland.

Kontaktkontoret i Brussel fungerer fremdeles som det viktigste mellomleddet mellom EU-OSHA og dets viktigste institusjonelle, politiske og arbeidslivsrelaterte partnere på EU-plan, og håndterer en konstant strøm av anmodninger om opplysninger og deltakelse fra institusjonene, allmennheten og pressen.

EU-OSHA har fortsatt innsatsen for å styrke samarbeidet med **internasjonale partnere** som Den internasjonale arbeidsorganisasjon (ILO) og Verdens helseorganisasjon (WHO).

UTSIKTER FOR 2011

Det europeiske risikoobservatoriet vil foreta videre, sekundære analyser av ESENER-resultatene med sikte på å vise hvordan de passer inn i ulike nasjonale regelverk og ordninger for regulering av forholdet mellom partene i arbeidslivet. Slik vil man undersøke på den ene side risikohåndtering på bedriftsnivå, og på den annen side forholdet mellom storskalasystemer og politikk. Det omfattende framsynsprosjektet om framvoksende risikoer forbundet med "grønne arbeidsplasser" vil søke å identifisere nye teknologier som kan påvirke arbeidstakernes sikkerhet og helse positivt eller negativt. I tillegg vil det bli produsert wiki-artikler om nøkkeltemaer som er relevante for EU-OSHAs arbeidsprogram, med sikte på å lansere HMS-wikien så snart den er fylt med nok innhold til at det blir interessant for andre å bidra.

Når det gjelder **arbeidsmiljøinformasjon**, vil OiRA-verktøyet bli presentert på nasjonalt plan i 2011, og det arbeides med å søke politisk støtte fra viktige aktører. Flere pilotprosjekter er underveis, der det utvikles verktøyer som er skreddersydd for bestemte sektorer. OiRA-verktøyet vil bli offisielt lansert under verdenskongressen om arbeidsmiljø i Istanbul. I forbindelse med det andre året av kampanjen om sikkert vedlikehold vil det bli utarbeidet rapporter og faktaark, blant annet om landbruk og legionella. Det vil også bli utarbeidet materiale til kampanjen om risikoforebygging i 2012–2013. På området helsefremmende arbeidsplasser vil det blant annet bli utarbeidet nye rapporter og faktaark om helsefremmende arbeid blant unge arbeidstakere og om fremme av psykisk helse.

Innen **Kommunikasjon, kampanjer og markedsføring** vil utdelingen av Den europeiske prisen for god praksis, som hedrer åtte selskaper som har gjort en enestående innsats på området sikkert vedlikehold,

finne sted 28. april 2011 (Verdens arbeidsmiljødag) i Budapest. Det siste arrangementet i tilknytning til kampanjen om sikkert vedlikehold vil gå av stabelen i november i Bilbao. Blant materialet som utarbeides som et ledd i forberedelsene til kampanjen i 2012–2013, kan nevnes interaktive verktøyer for kontaktpunktene og kampanjepartnerne som skal være til hjelp ved organisering av kampanjearrangementer. Man vil også få en verktøykasse som skal gi personer uten spesialkompetanse innen kommunikasjon eller kampanjevirkosomhet, de ferdighetene og verktøyene som trengs for å få i stand kostnadseffektive arrangementer som formidler budskapet på en effektiv måte. Det vil bli produsert en ny Napo-DVD om transport på arbeidsplassen og et klipp som skal skape økt oppmerksomhet om farene ved tobakksrøyk på arbeidsplassen. Den nye verktøykassen for lærere skal prøves ut i fire EU-medlemsstater, og det vil bli arbeidet med en lanseringsplan og utvikling av ytterligere undervisningsopplegg i siste halvår av 2011. Bevisstgjøringsaktiviteter vil omfatte markedsføring av Et sikkert og godt arbeidsmiljø-filmprisen under DOK Leipzig-festivalen, og den europeiske fotokonkurransen, som har risikoforebygging som tema.

Når det gjelder **utvikling av nettverket**, vil 2011 være det første året der EØS-landene deltar fullt ut i EU-OSHAs arbeid, og EU-OSHA vil være tungt involvert i planleggingen av og forberedelsene til den 19. verdenskongressen om arbeidsmiljø i Istanbul. Det internasjonale nettverket vil bli styrket ytterligere gjennom kontinuerlig kontakt med institusjoner i USA. Planer om å styrke kontaktene med Kina, India og det internasjonale arbeidslivspanelet, som foreslått av Kommisjonen, er oppe til vurdering. Til sist vil en ny direktør ta over etter Jukka Takala i løpet av 2011.